

Remiss av förslag till nya föreskrifter om anmälan av utländska direktinvesteringar i vissa samhällsviktiga verksamheter (MSB 2022-07200)

Journalistförbundet har tagit del av förslaget till nya föreskrifter om anmälan av utländska direktinvesteringar i vissa samhällsviktiga verksamheter. MSB:s förslag bygger på att medieföretag inte är samhällsviktiga verksamheter enligt föreskrifterna, vilket följer av den lagstiftningsprocess som legat till grund för förslaget.

Bakgrunden är den EU-förordning om granskning av utländska direktinvesteringar som trädde i kraft 2019. I utredningen "Granskning av utländska direktinvesteringar" (SOU 2021:87), redovisas ett förslag på hur ett svenskt system för granskning av utländska direktinvesteringar inom skyddsvärda områden kan utformas. Regeringen gick vidare med delar av förslaget i proposition 2022/23:116 och den nya lagen om granskning av utländska direktinvesteringar träder i kraft den 1 december i år. MSB:s föreskrifter reglerar i detalj vilka företag som ska omfattas av det nya regelverket.

Journalistförbundet noterar att utredningen som presenterades 2021 föreslog att utländska direktinvesteringar i medieföretag under vissa omständigheter skulle kunna bli föremål för granskning. Utredningen konstaterade att granskning av utländska direktinvesteringar inte var möjligt avseende svensk köpare (fysiska eller juridiska) eftersom en sådan granskning skulle strida mot etableringsfriheten i mediegrundlagarna som skyddar i princip alla led i framställningen och spridningen av grundlagsskyddade medier. När det gäller utländska medborgare menade dock utredningen att det finns möjlighet att begränsa etableringsfriheten genom vanlig lag, det vill säga utan

att först ändra grundlag. Utredningen innehöll därför ett förslag om att lagstiftaren skulle använda sig av möjligheten att begränsa etableringsfriheten för utländska medborgare och möjliggöra sådan granskning av utländska direktinvesteringar på medieområdet. Regeringen valde dock att inte använda den möjligheten med hänsyn till risken för att en utländsk aktör skulle kunna använda sig av en svensk bulvan för att göra investeringen.

Journalistförbundet delar bedömningen att en granskning av alla utländska direktinvesteringar i medieföretag skulle strida mot etableringsfriheten och därmed förutsätter en grundlagsändring. Journalistförbundet anser dock att det förslag som presenterades i utredningen, det vill säga att använda sig av möjligheten att begränsa etableringsfriheten för utländska medborgare, borde ha genomförts. Journalistförbundet delar visserligen regeringens bild av att detta skulle kunna innebära att utländska aktörer använder sig av svenska aktörer som bulvaner. Enligt Journalistförbundet är det dock att föredra att det finns till exempel ett svenskt dotterbolag, om än med en utländsk ägare, framför alternativet, det vill säga ett utländskt bolag vars verksamhet det inte finns någon insyn i.

De risker som finns med ett ökat utländskt ägande i svenska medieföretag finns förtjänstfullt beskrivet i såväl utredningen som propositionen. Journalistförbundet delar bedömningen att uppköp av svenska medier av utländska aktörer är något som ökar risker för till exempel desinformationskampanjer. Journalistförbundet vill i sammanhanget lyfta den snabba tekniska utvecklingen som generativ AI innebär. Det svenska språket har länge gjort att den svenska mediemarknaden varit relativt ointressant för utländska ägare. I och med den nya tekniken med generativ AI kommer språket inte på samma sätt som tidigare att vara ett hinder mot att bedriva verksamhet i Sverige. Mot den bakgrunden anser Journalistförbundet att regeringen skyndsamt bör utreda hur en granskning av utländska direktinvesteringar i medieföretag kan genomföras med utgångspunkt i det förslag som lämnades i SOU 2021:87.

Ulrika Hyllert
Förbundsordförande
Journalistförbundet